

Het bijzondere ambt en de rol van vrouwen daarin

Het gaat niet om een compleet overzicht; de toespitsing is als volgt:

In onze gemeente kunnen vrouwen allerlei taken op zich nemen en invullen, bijvoorbeeld regulier pastoraat, catechese, mede leiding geven aan een gemeente-weekend, idem bij de alpha-cursus, kringleider zijn, betrokken bij onderricht aan a.s. bruidsparen. Wij vinden dat goed en begroeten de rol van vrouwen hierin (in veel gevallen is het geen apart aandachtspunt of iemand man is of vrouw). Het 'ambt van alle gelovigen' is bij ons niet in het geding. Daar denken we breed en open over.

Maar de mogelijkheid dat vrouwen in een bijzonder ambt dienen blijkt niet zonder meer in het verlengde van deze praktijk te liggen.

Dat heeft te maken met onze visie op het bijzondere ambt en die komt voort uit de traditie en hoe die de Bijbel las.

Een *bijzonder ambt* is een dienst waarin iemand officieel en publiekelijk wordt bevestigd. De grondslagen hiervan vind je in het Nieuwe Testament. – maar de ambten zoals wij die kennen zijn niet linea recta daaruit af te leiden. Wij hebben het Calvinse model (Luther had weer andere ideeën).

Wat is kenmerkend?

1. de bijzondere ambten representeren Christus, met name in zijn regering van de gemeente. Daar kom ik straks op terug
2. de centrale plek van de ambtsuitoefening is de eredienst (uitvalsbasis). Zichtbaarheid is wezenlijk, een publieke taak. Daar zit ook de erkenning in door de gemeenschap)
3. de ambten zijn er ter wille van de orde en eenheid in de gemeente – om de boel bij elkaar te houden. (anti-individualistisch, nadruk op tucht en eenheid – geeft aan het ambt iets bestuurderigs)
4. In de gereformeerde traditie kennen we drie gelijkwaardige ambten, want *het ene ambt zal niet heersen over het andere*. De tirannie van dominees moet beteugeld worden. Je hebt tegenwicht nodig (net zoals de ene gave de andere stimuleert en begrenst)
5. ambt is meer dan persoon. Staande in het ambt vertegenwoordig je iets dat groter en wijder is dan jij zelf: Christus, de traditie en de breedte van de gemeente, de actuele bijstand van de Heilige Geest. In je ambt zeg je meer dan je persoonlijke mening; je draagt iets uit.
6. Er is in de protestantse visie altijd ruimte geweest voor bijzondere ambten in bijzondere situaties (apostelen, profeten- denk aan Debora). Men sloot niet uit dat de kerk in zo'n noodsituatie terecht komt en dan doorbreekt de Geest weleens de vaste orde – hier zit geen opening in naar vrouwen in het ambt.

Ik wil vooral iets zeggen over punt 1, omdat dit het meest te maken heeft met ons thema. Het representeren van Christus. De opgestane Heer regeert zijn gemeente via de dienst van mensen. Je moet niet denken dat je zonder de dienst van mensen Christus naar behoren kunt dienen (tegen dweepers en soloreligieuzen). Het bijzondere ambt is dus noodzakelijk.

Dat *representeren* is het trefwoord. Je vertegenwoordigt Christus - daarmee krijg je zijn gezag en ga je op hem lijken. In de RK betekent dit, dat de priester ongehuwd is en een man (want zo was Christus ook).

Deze invulling is door de reformatoren verworpen. Geen verplicht celibaat. De vraag van vrouwen in het bijzondere ambt kwam niet ter sprake (behalve profetessen in vrije kringen en die hadden meestal geen goede invloed).

Nu is dat anders door maatschappelijke ontwikkelingen. Representeren was altijd iets voor mannen. Die vertegenwoordigden hun gezin, hun familie en zo verder. Paulus veronderstelt ook deze ordening: de vrouw doet mee maar via haar man. Zie 1 Korinte 14:35 – ze moeten het thuis aan hun mannen vragen. De vrouw is niet onmondig maar ze moet haar mond opendoen binnen de daarvoor geldende kaders. Volgens mij zijn die vooral maatschappelijk bepaald.

In het boek van Den Boer c.s. vind je de gedachte van de inclusieve representatie. Samen representeren man en vrouw Christus en daarbij is de vrouw in de man begrepen. De vrouw is gelijkwaardig is heeft een andere positie. Hun invloed loopt via de man.

Vanuit deze visie zijn vrouwen dus niet bestemd om Christus te representeren in eigenheid; het kan alleen inclusief. Ik vind dit model bruikbaar en vruchtbaar maar dat hangt af van de context. Als je denkt aan ongehuwde werkende vrouwen, die in de samenleving grote representatieve verantwoordelijkheid dragen – waarom wordt die verantwoordelijkheid hun dan in de christelijke gemeente ontnomen? Ook voor gehuwden geldt dat man en vrouw steeds vaker eigen carrières volgen die niet de verhoudingen in het gezin weerspiegelen.

Ik denk dat er ook een andere lijn van denken mogelijk is. Vanuit de situatie (Handelingen 6:1-3) en vanuit de vereisten: wijs zijn, goed bekend staan en vervuld van de Heilige Geest. De verkiezing door de gemeente geeft de doorslag.

Missen vrouwen iets als ze niet in het bijzondere ambt kunnen functioneren? Ze kunnen toch maximaal ingezet worden in allerlei wezenlijke taken? Ongetwijfeld. De vraag moet echter zijn of de gemeente iets mist. Ik denk dat we gezegend kunnen zijn met nuchtere en waakzame vrouwen die in de beraadslagingen van de kerkenraad betrokken zijn, die zichtbaar zijn in de eredienst en die met hun gaven en competenties mede leiding geven aan de gemeente. Voor maatschappelijke onrust en ontsporing hoeven we niet meer bang te zijn, zoals in de dagen van Paulus.

Ik ben ervoor dat we het bijzondere ambt in ere houden. Dus niet uithollen en op die manier vrouwen allerlei taken geven die eigenlijk ambtelijk zijn. Wat dat betreft moeten we de huidige praktijk nog eens tegen het licht houden. Een studente geeft catechisatie; ze doet dat onder auspiciën van de kerkenraad en onder directe

verantwoordelijkheid van de jeugdouderling en predikant. Niet ambtelijk – maar ze neemt toch iets over van de ambtsdragers en gaat daar in eigen verantwoordelijkheid mee om. Ze doet iets dat in Paulus' dagen ondenkbaar en ongewenst was. Waarom vinden wij het nu goed? Ik denk: omdat de tijden veranderd zijn en omdat de Geest ons verder leidt.

Christus kan ook door vrouwen leidinggevend gerepresenteerd worden in de christelijke gemeente.

Dat is mijn principiële standpunt. Bij de besluitvorming spelen, ook voor mij, nog andere motieven mee, maar nu wil ik het principieel stellen.